

וְזֶה וְזֶה רָאוּ, בְּשֵׁתֵי הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ, שְׁשׁוּלֵט זֶה וְשׁוּלֵט זֶה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טְהוֹר בָּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי. אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, אָבֵל לֵב טְהוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א-ג) וְנִתְּתָה לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכֵתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מְשִׁתָּה תְּמִיד, וּמִשׁוּם כֵּן לֵב טְהוֹר וְדָאִי.

וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי - זֶהוּ רוּחַ נְכוֹן וְדָאִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל הַמַּשִּׁיחַ, וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתָּן בְּקִרְבְּכֶם. וְדוֹר הַתְּפִלָּה, אוֹתוֹ רוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי.

מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֵהַצַּד הָאֲחֵר לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים שֶׁמְסַטָּה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוֹ הִיא רוּחַ טְמֵאָה שֶׁנִּקְרָאת רוּחַ עוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יט) ה' מִסֹּף בְּקִרְבָּה רוּחַ עוֹעִים, וְעַל פֶּן וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי. מַה זֶה חֲדָשׁ? זֶה חֲדוּשׁ הַלְבָנָה. בְּשִׁעָה שֶׁמִּתְחַדָּשׁת הַלְבָנָה, דוֹר מְלֹךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם, וּמִשׁוּם כֵּן חֲדָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׁכֵתוֹב (מלכים א-כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנָי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּנוּ וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בְּמָה. וַיֹּאמֶר אֶצֵּא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם תּוֹכֵל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְשִׁנִּינוּ שֶׁהִיִּיתָה רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרַעְאֵלִי. וְכִי הַנְּשֻׁמוֹת, כִּינּוּן שְׁעוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן יְכוּלוֹת לְשׁוּב לְעוֹלָם הַזֶּה? וְהַדְּבָר תְּמוּהָ שֶׁאֵמַר, אֶצֵּא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי וְגו'.

יוֹסֵף בְּהָהוּא חֲלָמָא, וּפְשָׁר לִיה פְּשָׁרָא לְבִישׁ. וְעַל דָּא, כִּלְא בְּפִישָׁרָא קְיִימָא, וְדָא וְדָא חֲמוּ, בְּאֵלִין תְּרִין דְּרַגִּין, דְּשִׁלִּיט דָּא, וְשִׁלִּיט דָּא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טְהוֹר בָּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אָבֵל לֵב טְהוֹר, כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (מלכים א ג) וְנִתְּתָה לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכֵתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מְשִׁתָּה תְּמִיד, וּבְגִין כֵּן לֵב טְהוֹר וְדָאִי.

וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי, דָּא הוּא רוּחַ נְכוֹן וְדָאִי. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְאֵתְעֵרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵתְעֵרוּ, (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתָּן בְּקִרְבְּכֶם. וְצִלֵּי דוֹד, הֵהוּא רוּחַ נְכוֹן, חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי.

בְּגִין דָּאִית מְסַטְרָא אֲחֵרָא, לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים, דְּאֶסְטִי לְבִנֵּי עֲלָמָא, וְדָא הוּא רוּחַ טוֹמְאָה, דְּאֶקְרִי רוּחַ עוֹעִים. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה יט) יי מִסֹּף בְּקִרְבָּה רוּחַ עוֹעִים. וְעַל דָּא וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי. מָאִי חֲדָשׁ. דָּא חֲדוּשָׁא דְסִיְהָרָא. בְּשַׁעֲתָא דָּאֵתְחַדָּשׁ סִיְהָרָא, דוֹד מְלֹךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם וּבְגִין כֵּן חֲדָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֶזְלֵי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, הָאִי דְכֵתִיב, (מלכים א כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנָי יי וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּנוּ וַיֹּאמֶר יי אֵלָיו בְּמָה וַיֹּאמֶר אֶצֵּא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם תּוֹכֵל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְתִנְיֵן דְּהוּה רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרַעְאֵלִי. וְכִי נִשְׁמָתִין, כִּינּוּן דְּסִלְקִין וְקְיִימִין לְעֵילָא, אֵינּוּן יְכֻלִּין לְאַתְבָּא בְּהָאִי עֲלָמָא, וּמְלָה תְּמִיְהָ, דְּאָמַר אֶצֵּא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי וְגו'.

ועוד, מה הטעם נענש עליו
אחאב? שהרי דין התורה ששם
שמואל לפני ישראל כף הוא,
שכתוב (שמואל א-ח) את שדוּתִיכֶם
וכרמיכם וזיתיכם הטובים יקח,
ואם אחאב נטל אותה כרם
בנבות, דין היה! ועוד, שהיתה
לו כרם אחרת, או זהב, ולא
רצה!

אמר לו, יפה שאלת. בא ראה,
הרוח הזו שאמרו שהיא רוח של
נבות, כאן יש להסתכל - וכי
הרוח של נבות יכולה לעלות
ולעמד לפני הקדוש ברוך הוא
לבקש שקר, שכתוב ויצא
הרוח? ואם הוא צדיק, איך
יבקש שקר בעולם ההוא, שהוא
עולם של אמת? ומה בעולם
הזה לא צריך צדיק שקר, בעולם
ההוא לא כל שפן? ואם אינו
צדיק, איך יכול לעמד לפני
הקדוש ברוך הוא?

אָלָא ודאי נבות לא היה כל כף
צדיק לעמד לפני הקדוש ברוך
הוא, אלא רוח אחרת היתה
ששלטה בעולם, שזוהי רוח
שתמיד עומדת ועולה לפני
הקדוש ברוך הוא, וזוהי
שמסטה את בני העולם לשקר,
ומי שהוא רגיל בשקר, משתדל
תמיד בשקר, ועל זה אמר אצא
והייתי רוח שקר וגו', ועל פן
הקדוש ברוך הוא אמר לו צא
ועשה כן. צא מפאן, כמו
שפארוהו שכתוב (תהלים קא) דבר
שקרים לא יפון לנגד עיני,
ומשום זה היא רוח שקר ודאי.

ועוד, על מה שהרג את נבות
ונטל את פרמו, למה הרג אותו
הרג? אלא שהרג אותו בלי דין
נענש. הרג אותו בלי דין ונטל
את פרמו, ומשום כף כתוב
(מלכים א-כא) הרצחת וגם ירשת,
ועל פן נענש. ובא וראה כמה הם

ותו, מאי טעמא אתענש עליה אחאב, דהא
דינא דאורייתא, דשוי שמואל קמיייהו
דישראל, הכי הוא. דכתיב, (שמואל א ח) את
שדוּתִיכֶם וּכְרַמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח.
ואי אחאב נטל ההוא כרם בנבות, דינא הוה.
ותו, דהוה יהיב ליה פרמא אחרא, או דהבא,
ולא בעא.

אמר ליה, יאות שאלת. תא חזי, האי רוח
דקאמרו דאיהו רוח דנבות, הכא אית
לאסתפללא. וכי רוחא דנבות יכיל לסלקא
ולקיימא קמיה דקודשא בריך הוא, למתבע
שקרא. דכתיב ויצא הרוח. ואי צדיקא הוא,
איך יבעי שקרא בההוא עלמא, דאיהו עלמא
דקשוט. ומה בהאי עלמא, לא בעי זפאה
שקרא, בההוא עלמא, לא כל שפן. ואי לאו
זפאה איהו, היך יכיל לקיימא קמי קדשא
ברוך הוא.

אָלָא ודאי נבות לאו זפאה הוה כל כף
לקיימא קמי קדשא בריך הוא, אלא
רוחא אחרא הוה, דשלטא בעלמא. דדא הוא
רוחא דקיימא תדיר וסלקא קמי קדשא בריך
הוא. ודא הוא דאסטי לבני עלמא בשקרא.
ומאן דאיהו רגיל בשקרא, אשתדל תדיר
בשקרא. ועל דא אמר אצא והייתי רוח שקר
וגו'. ועל דא קדשא בריך הוא אמר ליה, צא
ועשה כן. פוק מהכא, פמה דאוקמוה
דכתיב, (תהלים קא) דבר שקרים לא יפון לנגד
עיני. ובגין דא איהו רוח שקר ודאי.

ותו, על מה דקטל ליה לנבות ונטל פרמא
דיליה, קטולא אמאי קטיל ליה. אלא
על דקטיל ליה בלא דינא, אתענש. קטיל
ליה בלא דינא, ונסיב פרמא דיליה. ובגין כף
פתיב, (מלכים א כא) הרצחת וגם ירשת, ועל דא